

بسم الله الرحمن الرحيم
دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
دانشکده پرستاری مامایی
طرح درس ترمی

عنوان درس: بهداشت مادر و کودک و باروری (بهداشت ۴) مخاطبان: دانشجویان ترم ۴ کارشناسی پیوسته مامایی
تعداد واحد: یک واحد (از مجموع ۲ واحد)
ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: دو شنبه ۱۴-۱۲ و چهارشنبه ۱۴-۱۲
زمان ارائه درس: دو شنبه ساعت ۱۶-۱۴ (۸ هفته اول ترم) نیم سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۶
درس و پیش نیاز: بهداشت ۳ مدرس: اعظم باخته

هدف کلی درس:

- ارتقاء دانش و نگرش در زمینه بهداشت قبل از ازدواج، دوران بارداری، حین زایمان و بعد از زایمان.
- کسب دانش و نگرش لازم در زمینه بهداشت مادر و کودک جهت تامین بهداشت و سلامت جسمی، روانی و اجتماعی مادر و کودک.
- تشخیص نیاز و اولویتهای برنامه ریزی براساس فرآیند آموزش بهداشت، تهیه، اجرا و پیگیری برنامه های آموزش بهداشت برای مادر، خانواده و جامعه.
- کسب دانش و نگرش در خصوص بهداشت گروههای آسیب پذیر.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی با مفاهیم پایه بهداشت و بهداشت باروری
- ۲- آشنایی با مراقبت های بهداشتی اولیه و خدمات بهداشتی جامعه
- ۳- آشنایی با بهداشت دوران بلوغ و قبل از ازدواج
- ۴- آشنایی با مراقبتهای قبل از بارداری و بارداری (برنامه کشوری مادری ایمن)
- ۵- آشنایی با اقدامات بهداشتی و مراقبت های حین زایمان و بعد از زایمان و شیردهی
- ۶- آشنایی با بهداشت جسمی و تغذیه نوزاد
- ۷- آشنایی با نحوه کنترل و ارزیابی رشد و تکامل (از تولد تا نوجوانی)
- ۸- آشنایی با تغذیه، ایمن سازی و مشکلات شایع نوزادان و کودکان
- ۹- آشنایی با مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم و ناخوشی های اطفال (آموزش مجازی)

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

هدف کلی جلسه اول: آشنایی با مفاهیم پایه بهداشت و بهداشت باروری

اهداف ویژه جلسه اول:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۱-۱- بهداشت باروری را تعریف اهداف، اصول و دامنه فعالیت آن را توضیح دهد.
- ۱-۲- وظایف تیم سلامت و بهداشتی و پزشک خانواده را شرح دهد.
- ۱-۳- نقش ماما در تیم پزشک خانواده و سایر قسمت‌های سیستم بهداشتی را بیان کند.
- ۱-۴- اهداف توسعه هزاره MDGs مرتبط با بهداشت باروری را تفسیر نماید.
- ۱-۵- توسعه پایدار کشورها و نقش نیروی انسانی سالم را در برقراری آن را توضیح دهد.
- ۱-۶- شاخص‌های بهداشتی را تعریف و اهمیت آنرا بیان کند.
- ۱-۷- چند نمونه شاخص بهداشتی جمعیت‌های فرضی را محاسبه نماید.

هدف کلی جلسه دوم: آشنایی با مراقبت‌های بهداشتی اولیه و خدمات بهداشتی جامعه

اهداف ویژه جلسه دوم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۲-۱- PHC را تعریف و سطوح آن را تشریح کند.
- ۲-۲- اصول و اجزای PHC را نام ببرد.
- ۲-۳- MCH و اهداف ویژه آنرا توضیح دهد.
- ۲-۴- دامنه فعالیت MCH و اهمیت آنرا بیان نماید.
- ۲-۵- نقش و اهمیت اقدامات ماما را در MCH تشریح کند.
- ۲-۶- مشکلات مادران در کشورهای جهان سوم را بیان کند.
- ۲-۷- نشانگرهای مراقبت بهداشتی مادر و کودک و نحوه محاسبه هر یک از آنها را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه سوم: آشنایی با بهداشت دوران بلوغ و قبل از ازدواج

اهداف ویژه جلسه سوم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۳-۱- بلوغ را تعریف و مسائل بهداشتی دوران بلوغ و قاعدگی را توضیح دهد
- ۳-۲- نیازهای مهم بهداشت باروری دختران نوجوان و جوان را شرح دهد.
- ۳-۳- مسائل روانی، عاطفی دوران بلوغ را توضیح و اهمیت بهداشت روانی این دوران را تشریح نماید.
- ۳-۴- تغییرات جسمانی دختران در دوران بلوغ را شرح دهد
- ۳-۵- نقش تغذیه صحیح دوران بلوغ را در برقراری سلامت زنان توضیح دهد.
- ۳-۶- نقش ازدواج و تشکیل خانواده را در سلامتی جامعه توضیح دهد
- ۳-۷- عوامل مؤثر بر بهبود وضعیت ازدواج را نام ببرد.
- ۳-۸- مراقبت‌های پیش از ازدواج را تشریح و عوامل مؤثر در بهداشت روانی ازدواج را توضیح دهد

هدف کلی جلسه چهارم: آشنایی با مراقبت‌های قبل از بارداری و بارداری (برنامه کشوری مادری ایمن)

اهداف ویژه جلسه چهارم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۴-۱- هدف از انجام مراقبت‌های دوران بارداری و چگونگی انجام آن را در شرایط طبیعی توضیح دهد.
- ۴-۲- فعالیتهای ورزشی مناسب هریک از سه ماهه های بارداری را لیست نماید.
- ۴-۳- مشکلات شایع دوران بارداری را نام برده و توصیه های لازم درخصوص تسکین هریک از این مشکلات را شرح دهد.
- ۴-۴- مادری ایمن (safe motherhood) را تعریف و ارکان آن را توضیح دهد.
- ۴-۵- هدف از اجرای برنامه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران را توضیح دهد.
- ۴-۶- براساس چارت مخصوص برنامه درخصوص یک مادر باردار با مشکل فرضی تصمیم گیری نماید.
- ۴-۷- جداول و فرم های مخصوص مراقبت‌های دوران بارداری را نام ببرد.
- ۴-۸- موارد نیازمند ارجاع (فوری و غیرفوری) را تشخیص دهد.

هدف کلی جلسه پنجم: آشنایی با اقدامات بهداشتی و مراقبت های حین زایمان و بعد از زایمان و شیردهی

اهداف ویژه جلسه پنجم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۵-۱- اهداف مراقبت های حین زایمان و پس از زایمان را توضیح دهد
- ۵-۲- مراقبت‌های ضروری در مراحل زایمان و بلافاصله پس از آن را به ترتیب ضرورت انجام آن لیست نماید.
- ۵-۳- نحوه انجام و اداره لیبر به روش فیزیولوژیک (بدون مداخله) را شرح دهد.
- ۵-۴- روشهای کاهش درد زایمان) را نام برده و مراقبت‌های لازم در زمان استفاده از هریک از روشهای کاهش درد را توضیح دهد.
- ۵-۵- چگونگی انجام زایمان در منزل را توضیح داده و وسایل و تمهیدات لازم را نام ببرد.
- ۵-۶- مشکلات شایع و مهم تهدید کننده سلامت مادر در دوره پس از زایمان را توضیح دهد.
- ۵-۷- مراقبت از ناحیه تناسلی خارجی، انواع لوشیا و موارد غیر طبیعی را بیان کرده نکات مهم در تغذیه دوران پس از زایمان را ذکر کند
- ۵-۸- تأثیر ورزش بر سلامت مادر بعد از زایمان را توضیح و انواع حرکات ورزشی را به نمایش بگذارد

هدف کلی جلسه ششم: آشنایی با بهداشت جسمی و تغذیه نوزاد

اهداف ویژه جلسه ششم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۶-۱- بهداشت جسمی نوزاد (خواب، استحمام، دفع، لباس و...) را توضیح دهد.
- ۶-۲- مشخصات فیزیکی نوزاد، خصوصیات مناسب اتاق و لوازم نوزاد را بیان نماید
- ۶-۳- نکات لازم در مورد مراقبت از نوزاد توسط والدین را ذکر کند
- ۶-۴- تکنیک ها و پوزیشن های شیردهی را توضیح دهد.
- ۶-۵- روشهای صحیح دوشیدن و ذخیره شیر مادر را توضیح دهد.
- ۶-۶- نقش و اهمیت مراقبت کانگورویی را در مراقبت از شیرخوار شرح دهد.
- ۶-۷- پوزیشن مراقبت کانگورویی را با استفاده از یک عروسک به نمایش بگذارد.
- ۶-۸- نحوه از شیر گرفتن کودک را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه هفتم: آشنایی با نحوه کنترل و ارزیابی رشد و تکامل (از تولد تا نوجوانی)

اهداف ویژه جلسه هفتم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۷-۱- اصول مهم رشد و تکامل کودکان را شرح دهد.
- ۷-۲- روند رشد. تکامل کودک را در دوران نوزادی و کودکی توضیح دهد
- ۷-۳- عوامل مؤثر بر رشد و تکامل و شاخص های اندازه گیری رشد را بیان نماید.
- ۷-۴- چگونگی استفاده از نمودار رشد را توضیح داده و حداقل ۲ نمونه نمودار رشد را تفسیر نماید.
- ۷-۵- نحوه تشخیص اختلال رشد یا تکامل را شرح داده و براساس تقسیم بندی واترلو تاخیر رشد یک کودک فرضی را مشخص نماید.
- ۷-۶- نحوه کنترل موارد اختلال رشد یا تکامل را توضیح دهد
- ۷-۷- مراحل تکامل را براساس نوع کودک تشریح نماید.
- ۷-۸- چگونگی درمان اختلال رشد و تکامل را بیان نماید.

هدف کلی جلسه هشتم: آشنایی با تغذیه، ایمن سازی و مشکلات شایع نوزادان و کودکان

اهداف ویژه جلسه هشتم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۸-۱- بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن در برنامه کشوری ایمن سازی را نام ببرد.
- ۸-۲- انواع ایمنی و پاسخ ایمنی را تعریف و نحوه تولید و میزان ایمنی آنها را با یکدیگر مقایسه نماید.
- ۸-۳- برنامه ایمن سازی همگانی را بیان نموده، واکسن ها ، میزان و روش مصرف آنها را شرح دهد
- ۸-۴- عوارض رایج و نادر واکسیناسیون را توضیح دهد
- ۸-۵- زمان شروع، اهمیت و نحوه تغذیه تکمیلی شیرخواران را بیان کند.
- ۸-۶- عوامل مساعد کننده، راههای پیشگیری و مراقبت کودک در موارد بروز نفخ، دل درد، استفراغ شیرخواران توضیح دهد.
- ۸-۷- عوامل مساعد کننده، راههای پیشگیری و مراقبت کودک در موارد بروز یبوست، کم اشتها و اسهال کودکان توضیح دهد.
- ۸-۸- عوامل مساعد کننده، راههای پیشگیری و مراقبت کودک در موارد بروز عفونتهای حاد تنفسی شیرخواران توضیح دهد.

هدف کلی جلسه نهم: آشنایی با مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم و ناخوشی های اطفال (آموزش مجازی)

اهداف ویژه جلسه نهم:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۹-۱- مراقبتهای ادغام یافته اطفال را شرح دهد و نحوه بکارگیری آن را در بالین توضیح دهد.
- ۹-۲- اهمیت و نحوه بکارگیری برنامه مانا را در مراقبت از اطفال بیمار بیان کند.
- ۹-۳- طبق بوکت مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم ارزیابی و طبقه بندی کودک کمتر از ۲ ماه و ۲ ماه تا ۸ سال را توضیح دهد.
- ۹-۴- طبق بوکت رابطه متقابل کودک و والدین کمتر از ۲ سال را شرح دهد.
- ۹-۵- مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه ای، پیشگیری از حوادث و بهداشت دهان و دندان را توضیح دهد.
- ۹-۶- ارزیابی کودک در صورت وجود مشکلات در روند رشد و تکامل را طبق بوکت توضیح دهد.
- ۹-۷- ارزیابی طبقه بندی و درمان کودک بیمار ۲ ماهه تا ۵ ساله را طبق بوکت شرح دهد.
- ۹-۸- با استفاده از دستورالعمل مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی اطفال، کودک فرضی بیمار را در گروه مربوطه طبقه بندی و اقدامات مناسب را بیان کند.

منابع:

- ۱- کهن، شهناز. صالحی، کبری و همکاران. بهداشت مادر کودک و باروری. انتشارات کنکاش. ۱۳۹۴.
- ۲- رضا سلطانی، پروانه. پارسای، سوسن. بهداشت مادر و کودک. انتشارات سنجش، ۱۳۹۱.
- ۳- کاینکهام، هرت. لونو، گیلسترپ. بلوم، ونسترم. بارداری و زایمان ویلیامز (۲۰۱۴). ترجمه قاضی جهانی، ب و همکاران. انتشارات گلبن ۱۳۹۳.
- ۴- شجاعی تهرانی، حسین. عبادی آذر، فرید. اصول خدمات بهداشتی. مرکز پخش اشارت ۱۳۸۴
- ۵- شادپور، کامل. پیله رودی، سیروس. بهداشت برای همه و مراقبت های بهداشتی اولیه. انتشارات تندیس ۱۳۸۲
- ۶- حاتمی، حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی جلد اول، انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷.
- ۷- مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم (ویژه غیر پزشک). وزارت بهداشت درمان. معاونت سلامت. دفتر سلامت خانواده. اداره کودکان.
- ۸- جی.ای، پارک؛ ک، پارکر. درسنامه پزشکی پیشگیری اجتماعی، ترجمه حسین شجاعی تهرانی. تهران: انتشارات سماط، آخرین چاپ
- ۹- مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران (راهنمای خدمات خارج بیمارستانی)، وزارت بهداشت، معاونت سلامت، دفتر سلامت خانواده، اداره سلامت مادران.
- ۱۰- دستورالعمل کشوری شروع تغذیه با شیر مادر در ساعت اول زندگی. وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی. سال ۱۳۸۷.
- ۱۱- بسته خدمتی مراقبت آغوشی مادر و نوزاد. اداره سلامت نوزادان. دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۹۱.
- ۱۲- مراقبت آغوشی (کانگوروی). راهنمای مراقبت از نوزادان نارس ویژه والدین. اداره سلامت نوزادان. دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۸۷.
- ۱۳- نظام کشوری مراقبت مرگ مادری، وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران. ۱۳۹۵.
- ۱۴- آخرین پروتکل های وزارت بهداشت در خصوص بهداشت باروری، مادر و کودک و تنظیم خانواده و گروههای آسیب پذیر، تغذیه و روان
- 15- Low dermilk , P.L, Perry , S.E (2007) . Maternity and women's Health Care (9th) . St Louis : Mosby .
- 16- Hatcher, Robert A & et al. Contraceptive Technology. New York: A RDENT MEDIA, INC, 2008
- 17- Cunningham F.Gary ,Leveno K.J ,Bloom S.L , Hauth J.c , Rouse D.J , Spong C.Y.williams obstetrics.23 rd.ed. New york:Mc Graw –Hill co. ,201۴.

روش تدریس:

سخنرانی، کارگروهی، پرسش و پاسخ (بحث گروهی)، ارائه کنفرانس.

وسایل آموزشی:

وایت برد - اورهد - ویدیو پروژکتور

سنجش و ارزشیابی

ساعت	تاریخ	نمره	روش تدریس	آزمون
در ساعت کلاس	بعد از هر سه جلسه کلاس	٪۱۰	چند گزینه ای - تشریحی (پاسخ کوتاه)	کوئیز
ساعت ۱۶-۱۴	بعد از هفته ۵ ترم ۹۶/۱/۲۳	٪۲۰	چند گزینه ای - تشریحی (پاسخ کوتاه)	آزمون میان دوره
برنامه مصوب امتحان	پایان ترم	٪۶۰	چند گزینه ای - تشریحی (پاسخ کوتاه)	آزمون پایان دوره
-	-	٪۱۰	تحقیق ، ارایه کنفرانس و ترجمه	فعالیت‌های آموزشی

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

از دانشجویان محترم انتظار می رود که با توجه به اهمیت درس و تنوع سرفصل ها و توجه به محدودیت زمانی جهت هر چه بهتر برگزار شدن این واحد درسی به نکات زیر توجه فرمایند:

- ۱- حضور منظم و فعال در جلسات درس
- ۲- خاموش نمودن تلفن همراه در جلسات درس
- ۳- شرکت در بحث های گروهی و فعالیت های آموزشی داخل کلاس و پرسش و پاسخ
- ۴- پاسخگویی به سؤالات مربوط به درس جلسات قبل
- ۵- رجوع به منابع معرفی شده

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

تاریخ ارسال :

نام و امضای مدیر گروه:

تاریخ ارسال :

نام و امضای مدرس:

تاریخ تحویل:

جدول زمانبندی درس بهداشت مادر و کودک و باروری (بهداشت ۴)

روز و ساعت جلسه : دو شنبه ساعت ۱۶-۱۴ (۸ هفته اول ترم) نیم سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۶

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	۹۵/۱۱/۱۸	آشنایی با مفاهیم پایه بهداشت و بهداشت باروری	اعظم باخته
۲	۹۵/۱۱/۲۵	آشنایی با مراقبت های بهداشتی اولیه و خدمات بهداشتی جامعه	اعظم باخته
۳	۹۵/۱۲/۲	آشنایی با بهداشت دوران بلوغ و قبل از ازدواج	اعظم باخته
۴	۹۵/۱۲/۹	آشنایی با مراقبتهای قبل از بارداری و بارداری (برنامه کشوری مادری ایمن)	اعظم باخته و دانشجویان
۵	۹۵/۱۲/۱۶	آشنایی با اقدامات بهداشتی و مراقبت های حین زایمان و بعد از زایمان و شیردهی	اعظم باخته
۶	۹۶/۱/۱۴	آشنایی با بهداشت جسمی و تغذیه نوزاد	اعظم باخته و دانشجویان
۷	۹۶/۱/۲۳	امتحان میان ترم	
۸	۹۶/۱/۲۸	آشنایی با نحوه کنترل و ارزیابی رشد و تکامل (از تولد تا نوجوانی)	اعظم باخته
۹	۹۶/۲/۴	آشنایی با تغذیه، ایمن سازی و مشکلات شایع نوزادان و کودکان	اعظم باخته و دانشجویان
۱۰	۹۶/۲/۱۱	آشنایی با مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم و ناخوشی های اطفال (آموزش مجازی)	اعظم باخته

